

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 39.318/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 28 oktober 2005 door de Minister van Sociale Zaken verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van wet "houdende wijziging van de heffingen op de omzet van de vergoedbare farmaceutische specialiteiten", heeft op 17 november 2005 het volgende advies gegeven:

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet beoogt de regeling inzake de omzetheffingen ten laste van farmaceutische ondernemingen, die is vervat in artikel 191 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, op diverse punten te wijzigen en aan te vullen. Zo worden sommige categorieën van farmaceutische specialiteiten uitgesloten van de berekeningsbasis voor de omzetheffingen. Het betreft de weesgeneesmiddelen, de specialiteiten die zijn ingedeeld in de vergoedingscategorie "Cx" en de specialiteiten op basis van stabiele bloedderivaten (artikel 1 van het ontwerp).

Er wordt een mechanisme voor het verminderen van de omzetheffing uitgewerkt ten bate van de farmaceutische ondernemingen die investeren in onderzoek en ontwikkeling van farmaceutische specialiteiten (artikel 2) en ten bate van farmaceutische ondernemingen die als kleine vennootschappen te beschouwen vallen in de zin van artikel 15 van het Wetboek van Vennootschappen en die in België investeren in onderzoek en ontwikkeling in de farmaceutische sector of in faciliteiten voor de productie van farmaceutische specialiteiten (artikel 3).

Ook farmaceutische ondernemingen die vrijwillig de uitgaven verminderen voor publiciteit, promotie, informatie en marketing, komen onder de in het ontwerp vermelde voorwaarden in aanmerking voor een vermindering van de omzetheffing (artikel 4).

Met uitzondering van de regeling die in artikel 1 van het ontwerp is uitgewerkt inzake de omzetheffing op farmaceutische specialiteiten op basis van stabiele bloedderivaten en die van toepassing is op heffingen die zijn verschuldigd vanaf 2005, is de ontworpen regeling van toepassing op de heffingen die zijn verschuldigd vanaf het jaar 2006 (artikel 5).

VORMVEREISTEN

De regeling inzake vermindering van de omzetheffing die in de artikelen 2 tot 4 van het ontwerp is vervat, kan voor de betrokken farmaceutische ondernemingen

.../...

leiden tot begunstigende maatregelen die zouden kunnen worden beschouwd als een vorm van staatssteun die vooraf met toepassing van artikel 88, lid 3, van het EG-verdrag, bij de Europese Commissie moet worden aangemeld.

De ontworpen regeling gaat immers uit van de Staat of wordt met staatsmiddelen bekostigd en er valt niet zonder meer uit te sluiten dat de ontworpen maatregelen het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden ¹. Die maatregelen verlenen bovendien aan de betrokken farmaceutische ondernemingen onmiskenbaar een voordeel ². Daarbij valt niet bij voorbaat uit te sluiten dat erdoor de Europese mededinging wordt vervalst of dreigt te worden vervalst, temeer daar het gegeven dat de ontworpen maatregelen gelden ten aanzien van alle op de Belgische markt actief zijnde farmaceutische ondernemingen (artikelen 2 en 4) of ten aanzien van farmaceutische ondernemingen die beantwoorden aan het begrip "kleine vennootschap" in de zin van het Wetboek van Vennootschappen (artikel 3) - en dus niet uitsluitend ten aanzien van bepaalde, specifieke farmaceutische ondernemingen -, geen afbreuk doet aan de toepasselijkheid van artikel 87, lid 1, van het EG-verdrag ³.

-
- (1) Het gegeven dat zelfs maar een beperkt voordeel wordt toegekend, sluit niet per definitie uit dat erdoor het handelsverkeer ongunstig wordt beïnvloed (H.v.J., 24 juli 2003, Altmark Trans en Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, *Jur.* I-7747).
- (2) Het begrip "steun" refereert niet enkel aan positieve prestaties, maar ook aan maatregelen die, in diverse vormen, de lasten verlichten die normaliter drukken op het budget van een onderneming (H.v.J., 7 maart 2002, Italië/Commissie, C-310/99, *Jur.* I-2289) en die daardoor - zonder subsidies in de strikte betekenis van het woord te zijn - van gelijke aard zijn en tot identieke gevolgen leiden (H.v.J., 8 november 2001, Adria-Wien Pipeline en Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, *Jur.* I-8365).
- (3) Artikel 87, lid 1, van het EG-verdrag verplicht ertoe om te bepalen of een nationale maatregel binnen het kader van een bepaalde rechtsregeling "bepaalde ondernemingen of bepaalde producties" kan begunstigen ten opzichte van andere die zich in een feitelijk en juridisch vergelijkbare situatie bevinden, gelet op de doelstelling van de betrokken regeling (H.v.J., 8 november 2001, Adria-Wien Pipeline en Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, *Jur.* I-8365; H.v.J., 13 februari 2003, Spanje/Commissie, C-409/00, *Jur.* I-1487). Wanneer dat het geval is, voldoet de betrokken maatregel aan de voorwaarde van selectiviteit die op grond van artikel 87, lid 1, van het EG-verdrag voor het begrip "staatssteun" beslissend is (H.v.J., 13 februari 2003, Spanje/Commissie, C-409/00, *Jur.* I-1487). Ook kunnen steunmaatregelen een gehele economische sector betreffen en toch onder toepassing van artikel 87, lid 1, van het EG-verdrag vallen (H.v.J., 17 juni 1999, België/Commissie, C-75/97, *Jur.* I-3671).

Aangezien daarenboven de uitzonderingsregeling met betrekking tot de verplichting tot aanmelding bij de Europese Commissie ten hoogste zou kunnen worden betrokken op een gedeelte van de ontworpen regeling ⁴ en, voor het overige, de toepasselijkheid ervan op dit ogenblik moeilijk valt in te schatten ⁵, lijkt de conclusie uit wat voorafgaat te moeten zijn dat de ontworpen regeling - zekerheidshalve - vooraf dient te worden aangemeld bij de Europese Commissie.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Voorafgaande opmerkingen

1. Het ontwerp dient aan te vangen met een nieuw toe te voegen artikel 1, luidende:

"Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet".

De volgende artikelen van het ontwerp moeten dan uiteraard worden vernummerd ⁶.

⁽⁴⁾ Meer bepaald in zover de steun aan de "kleine vennootschappen", bedoeld in artikel 3 van het ontwerp, zou beantwoorden aan de voorwaarden vermeld in artikel 5bis ("Steun voor onderzoek en ontwikkeling") van verordening (EG) nr. 70/2001 van de Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen.

⁽⁵⁾ Zo lijkt de vraag of met betrekking tot de ontworpen regeling geen vrijstelling van de aanmeldingsverplichting kan gelden overeenkomstig verordening (EG) nr. 69/2001 van de Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-verdrag op *de minimis-steun*, op dit ogenblik moeilijk met de vereiste zekerheid te kunnen worden beantwoord.

⁽⁶⁾ In de artikelsgewijze bespreking die volgt, wordt de nummering van de artikelen gebruikt zoals die in het om advies voorgelegde ontwerp voorkomen.

2. Het is gebruikelijk om in een normatieve tekst enkel "Artikel 1" voluit te schrijven en om de daaropvolgende artikelen te laten voorafgaan door de vermelding "Art. 2", "Art. 3", enzovoort.

Daarenboven dienen artikelen of onderdelen ervan die in een normatieve tekst worden ingevoegd, tussen aanhalingstekens te worden geplaatst.

Artikel 1

1. De inleidende zin van artikel 1 van het ontwerp redigere men als volgt:

"In artikel 191, eerste lid, 15°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, vervangen bij de wet van 22 februari 1998 en gewijzigd bij de wetten van 22 augustus 2002, 24 december 2002, 27 december 2004 en 11 juli 2005, worden tussen het derde en het vierde lid de volgende leden ingevoegd:".

2. Het verdient geen aanbeveling om in een normatieve tekst streepjes te gebruiken omdat daardoor onduidelijkheid dreigt te ontstaan bij latere verwijzingen naar het bepaalde na de streepjes. Men vervange derhalve in het ontworpen artikel 191, eerste lid, 15°, vierde lid, van de gecoördineerde wet, de streepjes door "1°", "2°" en "3°".

3. Na het tweede streepje (lees: 2°) in het ontworpen artikel 191, eerste lid, 15°, vierde lid, van de gecoördineerde wet, dient melding te worden gemaakt van het correcte opschrift van het koninklijk besluit van 7 mei 1991. In de Nederlandse tekst van het ontwerp is dat niet het geval.

4. In het ontworpen artikel 191, eerste lid, 15°, vierde lid, derde streepje (lees: "3°"), moet worden aangesloten op de redactie van artikel 2 van de wet van 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong, door te schrijven "... op basis van stabiele bloedderivaten die werden afgenomen, bereid, ingevoerd, bewaard,

.../...

verdeeld, ter hand gesteld, afgeleverd en gebruikt overeenkomstig de bepalingen van de wet van 5 juli 1994 betreffende ...".

5. Ter wille van de terminologische eenvormigheid, vervange men in de Franse tekst van het ontworpen artikel 191, eerste lid, 15°, vijfde en zesde lid, van de gecoördineerde wet, het woord "exception" door het woord "exclusion", rekening houdende met de terminologie die in de inleidende zin van het ontworpen artikel 191, eerste lid, 15°, vierde lid, voorkomt, en met de terminologie die in de Nederlandse tekst wordt gebruikt.

6. Op het einde van de Franse tekst van het ontworpen artikel 191, eerste lid, 15°, zesde lid, van de gecoördineerde wet, schrijf men "..., 15°*quater*, 15°*quinquies*, 15°*sexies* et 15°*septies*".

Artikel 2

1. In het ontworpen artikel 191*bis*, eerste lid, van de gecoördineerde wet, wordt melding gemaakt van het vereiste van besteding van een bepaald bedrag aan onderzoek en ontwikkeling in de farmaceutische sector "door de aanvrager die de heffing verschuldigd is of door het geheel van de met de aangevende vennootschap verbonden vennootschappen". Teneinde te vermijden dat de aanvrager die de heffing verschuldigd is volgens een bepaalde lezing zou ontsnappen aan het betrokken vereiste, schrijf men "door de aanvrager die de heffing verschuldigd is en, in voorkomend geval, door het geheel van de met de aangevende vennootschap verbonden vennootschappen".

Een gelijkaardige opmerking kan worden gemaakt bij het ontworpen artikel 191*bis*, tweede lid, van de gecoördineerde wet.

2. In het ontworpen artikel 191*bis* van de gecoördineerde wet, maar ook in nog andere bepalingen van het ontwerp, wordt melding gemaakt van de "Raad van Bestuur (van de vennootschap)". Vraag is of een meer algemene term, zoals "bestuursorgaan" niet

.../...

meer aangewezen is, ermee rekening houdende dat vennootschappen een gediversifieerde vorm kunnen aannemen.

3. Men vervange in de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 191*bis*, van de gecoördineerde wet, telkens het woord "rapport" door het woord "verslag".

4. Meer in overeenstemming met de Franse tekst schrijve men in de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 191*bis*, eerste lid, van de gecoördineerde wet "Dit bedrag blijkt uit een verslag dat daartoe wordt opgesteld door ..." in plaats van "Dit bedrag blijkt uit een rapport opgesteld door ...".

5. In verband met het begrip "toegevoegde waarde", dat wordt vermeld in het ontworpen artikel 191*bis*, tweede lid, van de gecoördineerde wet, wordt in de memorie van toelichting het volgende uiteengezet:

"De toegevoegde waarde moet berekend worden overeenkomstig de boekhoudkundige standaarden vervat in de nota die door de Nationale Bank werd opgesteld als verklaring bij de statistieken opgesteld in uitvoering van artikel 106 van het Wetboek van vennootschappen".

Het is de vraag of, ter wille van de kenbaarheid van de ontworpen regeling, niet beter wordt geopteerd voor een meer algemeen verspreide en makkelijker toegankelijke boekhoudkundige grondslag voor het bepalen van het maximumbedrag van de vermindering.

6. In het ontworpen artikel 191*bis*, tweede lid, van de gecoördineerde wet, schrijve men "Deze toegevoegde waarde blijkt uit een verslag dat daartoe wordt opgesteld door ..." in plaats van "Deze toegevoegde waarde blijkt uit een rapport dat daarvoor is opgesteld door ..." en, in hetzelfde lid, "De commissaris van de vennootschap" in plaats van "De commissaris van de vereniging".

7. Men late, zoals in de Franse tekst, het ontworpen artikel 191*bis*, derde lid, van de gecoördineerde wet, aanvangen met de woorden "Deze vermindering wordt ...".

8. In het ontworpen artikel 191*bis*, derde lid, van de gecoördineerde wet, wordt de Koning opgedragen om "de procedure met betrekking tot de indiening en de beoordeling van het verzoek tot terugbetaling" te regelen. Deze delegatiebepaling zou nader moeten worden afgebakend, temeer daar noch uit de tekst van het ontwerp, noch uit de memorie van toelichting valt af te leiden welke bevoegdheid van de Koning precies wordt beoogd.

Artikel 3

Met betrekking tot artikel 3 van het ontwerp kunnen gelijkaardige opmerkingen worden geformuleerd als die vermeld onder 2, 3, 4, 7 en 8 bij artikel 2.

Artikel 4

1. Meer in overeenstemming met hetgeen is opgemerkt onder 1 van de bespreking van artikel 2 van het ontwerp, schrijve men in het ontworpen artikel 191*quater*, eerste lid, van de gecoördineerde wet "... indien de betrokken aanvrager aantoonst dat hij en, in voorkomend geval, het geheel van de met hem verbonden vennootschappen ...".

2. De redactie van het ontworpen artikel 191*quater*, vierde lid, van de gecoördineerde wet, dient te worden herzien. De Franse tekst is immers onvolledig ("si le montant aux comptes annuels") en vertoont bovendien een gebrek aan overeenstemming met de Nederlandse tekst. Het verdient aanbeveling dat, naar aanleiding van de correctie van de ontworpen bepaling, wordt aangesloten bij de redactie van gelijkaardige bepalingen die in het ontwerp voorkomen (zie, onder meer, het ontworpen artikel 191*ter*, eerste lid, in fine, van de gecoördineerde wet onder artikel 3 van het ontwerp).

.../...

3. Bij artikel 4 van het ontwerp kunnen voorts gelijkaardige opmerkingen worden geformuleerd als die vermeld onder 2, 3, 7 en 8 bij artikel 2.

Artikel 5

Ter wille van de redactionele eenvormigheid ⁷ vervange men in artikel 5 van het ontwerp de zinsnede "voor het jaar 2006 en de daarop volgende jaren" door de woorden "vanaf 2006".

⁽⁷⁾ Aan het einde van de Nederlandse tekst van artikel 5 van het ontwerp wordt geschreven "..., waarop deze wet van toepassing is vanaf 2005".

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	A. SPRUYT, M. TISON,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. L. VAN CALENBERGH, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. BECKERS

M. VAN DAMME

ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS 39.318/1

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre des Affaires sociales, le 28 octobre 2005, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi "réformant les cotisations sur le chiffre d'affaires des spécialités pharmaceutiques remboursables", a donné le 17 novembre 2005 l'avis suivant:

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

L'avant-projet de loi soumis pour avis entend modifier et compléter sur divers points la réglementation relative aux cotisations sur le chiffre d'affaires des entreprises pharmaceutiques inscrite à l'article 191 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. Certaines catégories de spécialités pharmaceutiques sont ainsi exclues de la base de calcul des cotisations sur le chiffre d'affaires. Il s'agit des médicaments orphelins, des spécialités pharmaceutiques classées sous la catégorie de remboursement "Cx" et des spécialités pharmaceutiques sur base de dérivés du sang stable (article 1er du projet).

Un mécanisme de diminution de la cotisation sur le chiffre d'affaires est élaboré en faveur des entreprises pharmaceutiques qui investissent dans la recherche et le développement de spécialités pharmaceutiques (article 2) et des entreprises pharmaceutiques qui peuvent être considérées comme de petites sociétés au sens de l'article 15 du Code des sociétés et qui investissent en Belgique en recherche et développement dans le secteur pharmaceutique ou dans des facilités de production de spécialités pharmaceutiques (article 3).

Dans les conditions prévues par le projet, les entreprises pharmaceutiques qui réduisent volontairement les dépenses de publicité, de promotion, d'information et de marketing peuvent également bénéficier d'une réduction de la cotisation sur le chiffre d'affaires (article 4).

À l'exception de la règle de l'article 1er du projet concernant la cotisation sur le chiffre d'affaires pour des spécialités pharmaceutiques sur base de dérivés du sang stable, applicable aux cotisations dues à partir de 2005, la réglementation en projet s'applique aux cotisations dues à partir de l'année 2006 (article 5).

FORMALITÉS PRÉALABLES

La réglementation relative à la diminution de la cotisation sur le chiffre d'affaires qui fait l'objet des articles 2 à 4 du projet, peut conduire à des mesures avantageant les entreprises pharmaceutiques concernées qui pourraient être considérées

.../...

comme une forme d'aide étatique qui, par application de l'article 88, paragraphe 3, du Traité CE, doit être notifiée préalablement à la Commission européenne.

La réglementation en projet émane en effet de l'État ou est financée par des ressources étatiques et on ne peut purement et simplement exclure que les mesures en projet puissent affecter les échanges entre les États membres ¹. Ces mesures accordent en outre incontestablement un avantage aux entreprises pharmaceutiques concernées ². Par ailleurs, on ne peut exclure *a priori* que la concurrence européenne s'en trouve faussée ou risque de l'être, d'autant plus que le fait que les mesures en projet s'appliquent à toutes les entreprises pharmaceutiques actives sur le marché belge (articles 2 et 4) ou à l'égard des entreprises pharmaceutiques qui répondent à la notion de "petite société" au sens du Code des sociétés (article 3) - et donc pas exclusivement à l'égard de certaines entreprises pharmaceutiques spécifiques -, n'affecte pas l'applicabilité de l'article 87, paragraphe 1er, du Traité CE ³.

(1) L'importance relativement faible d'une aide n'exclut pas *a priori* l'éventualité que les échanges entre États membres soient affectés (C.J.C.E., 24 juillet 2003, Altmark Trans et Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, *Jur.*, I-7747).

(2) La notion d'"aide" ne se réfère pas seulement à des prestations positives mais aussi à des avantages qui, sous des formes diverses, allègent les charges qui normalement grèvent le budget d'une entreprise (C.J.C.E., 7 mars 2002, Italie/Commission, C-310/99, *Jur.* I-2289) et qui, par là, sans être des subventions au sens strict du mot, sont de même nature et ont des effets identiques (C.J.C.E., 8 novembre 2001, Adria-Wien Pipeline et Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, *Jur.* I-8365).

(3) L'article 87, paragraphe 1er, du Traité CE impose de déterminer si, dans le cadre d'un régime juridique donné, une mesure étatique est de nature à favoriser «certaines entreprises ou certaines productions» par rapport à d'autres entreprises se trouvant dans une situation factuelle et juridique comparable au regard de l'objectif poursuivi par la mesure concernée (C.J.C.E., 8 novembre 2001, Adria-Wien Pipeline et Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, *Jur.* I-8365; C.J.C.E., 13 février 2003, Espagne/Commission, C-409/00, *Jur.* I-1487). Dans l'affirmative, la mesure concernée remplit la condition de sélectivité constitutive de la notion d'aide d'État prévue par l'article 87, paragraphe 1er du Traité CE (C.J.C.E., 13 février 2003, Espagne/Commission, C-409/00, *Jur.* I-1487). Les aides peuvent également concerner tout un secteur économique et relever néanmoins de l'article 87, paragraphe 1er, du traité CE (C.J.C.E., 17 juin 1999, Belgique/Commission, C-75/97, *Jur.* I-3671).

Dès lors, qu'en outre, l'exception à l'obligation de notification à la Commission européenne ne pourrait concerner tout au plus qu'une partie de la réglementation en projet ⁴ et que, pour le surplus, son applicabilité est, pour le moment, difficile à évaluer ⁵, il semble qu'il faille conclure de ce qui précède qu'il importe, par souci de sécurité, de notifier préalablement la réglementation en projet à la Commission européenne.

EXAMEN DU TEXTE

Observations préliminaires

1. Il y a lieu d'ajouter au projet un nouvel article premier, rédigé comme suit:

"La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution".

Les articles suivants du projet doivent alors, évidemment, être renumérotés ⁶.

2. Dans un texte normatif, il est d'usage d'écrire uniquement en toutes lettres "Article 1er" et de faire précéder les articles suivants de la mention "Art. 2", "Art. 3", etc.

⁽⁴⁾ Plus précisément, dans la mesure où l'aide aux "petites sociétés" visée à l'article 3 du projet répondrait aux conditions mentionnées à l'article 5*bis* ("Aides à la recherche et au développement") du règlement (CE) n° 70/2001 de la Commission du 12 janvier 2001 concernant l'application des articles 87 et 88 du traité CE aux aides d'État en faveur des petites et moyennes entreprises.

⁽⁵⁾ Il paraît ainsi, pour le moment, difficile de répondre avec la certitude requise à la question de savoir si la réglementation en projet ne peut pas bénéficier de l'exemption de notification conformément au règlement (CE) n° 69/2001 de la Commission du 12 janvier 2001 concernant l'application des articles 87 et 88 du traité CE aux aides *de minimis*.

⁽⁶⁾ Dans le commentaire des articles qui suit, la numérotation des articles utilisée est celle figurant dans le projet soumis pour avis.

Par ailleurs, les articles ou les divisions de ceux-ci qui sont insérés dans un texte normatif doivent être mis entre guillemets.

Article 1er

1. La phrase liminaire de l'article 1er du projet sera rédigée ainsi qu'il suit:

"À l'article 191, alinéa 1er, 15°, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, remplacé par la loi du 22 février 1998 et modifié par les lois des 22 août 2002, 24 décembre 2002, 27 décembre 2004 et 11 juillet 2005, les alinéas suivants sont insérés entre le troisième et le quatrième alinéa: " .

2. Dans un texte normatif, l'utilisation de tirets n'est pas recommandée dès lors qu'elle risque de compliquer les références futures aux dispositions concernées. À l'article 191, alinéa 1er, 15°, alinéa 4, en projet on remplacera dès lors les tirets par "1°", "2°", et "3°".

3. Dans le texte néerlandais de l'article 191, alinéa 1er, 15°, alinéa 4, en projet de la loi coordonnée, il y a lieu de mentionner l'intitulé correct de l'arrêté royal du 7 mai 1991 en regard du deuxième tiret (lire: "2°").

4. Il y a lieu d'harmoniser la rédaction de l'article 191, alinéa 1er, 15°, alinéa 4, troisième tiret (lire: "3°"), en projet avec celle de l'article 2 de la loi du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine, en écrivant "sur base de dérivés du sang stables qui ont été prélevés, préparés, importés, conservés, distribués, dispensés, délivrés et utilisés conformément aux dispositions de la loi du 5 juillet 1994 relative ...".

5. Dans un souci d'uniformité terminologique, on remplacera le mot "exception" par le mot "exclusion" dans le texte français de l'article 191, alinéa 1er, 15°, alinéas 5 et 6, en projet de la loi coordonnée, pour tenir compte de la terminologie utilisée dans la phrase introductive de l'article 191, alinéa 1er, 15°, alinéa 4, en projet et dans le texte néerlandais.

6. À la fin du texte français de l'article 191, alinéa 1er, 15°, alinéa 6, en projet de la loi coordonnée, on écrira " ..., 15° *quater*, 15° *quinqüies*, 15° *sexies* et 15° *septies*".

Article 2

1. L'article 191*bis*, alinéa 1er, en projet de la loi coordonnée exige que le "demandeur qui doit la cotisation ou l'ensemble des sociétés associées à la société en question" consacre un certain montant à la recherche et au développement dans le secteur pharmaceutique. Afin d'éviter une interprétation selon laquelle le demandeur redevable de la cotisation échapperait à cette exigence, on écrira "le demandeur redevable de la cotisation et, le cas échéant, l'ensemble des sociétés associées à la société en question".

Une observation similaire peut être faite au sujet de l'article 191*bis*, alinéa 2, en projet de la loi coordonnée.

2. L'article 191*bis* en projet de la loi coordonnée ainsi que d'autres dispositions du projet font mention du "conseil d'administration (de la société)". On peut se demander si un terme plus général, tel que "organe de gestion" ne serait pas mieux indiqué dès lors que les sociétés peuvent adopter diverses formes.

3. Dans le texte néerlandais de l'article 191*bis* en projet de la loi coordonnée, on remplacera chaque fois le mot "rapport" par le mot "verslag".

4. Afin d'assurer une meilleure concordance avec le texte français, on écrira dans le texte néerlandais de l'article 191*bis*, alinéa 1er, en projet de la loi coordonnée, "Dit bedrag blijkt uit een verslag dat daartoe wordt opgesteld door ..." au lieu de "Dit bedrag blijkt uit een rapport opgesteld door ...".

5. En ce qui concerne la notion de "valeur ajoutée", mentionnée à l'article 191*bis*, alinéa 2, en projet de la loi coordonnée, l'exposé des motifs précise ce qui suit:

"La valeur ajoutée doit être calculée conformément aux normes comptables reprises dans la note qui a été rédigée par la Banque nationale comme explication aux statistiques établies en exécution de l'article 106 du Code des sociétés".

On peut se demander s'il ne vaudrait pas mieux, pour l'intelligibilité, de choisir une base comptable plus généralement diffusée et plus facilement accessible pour déterminer le montant maximum de la réduction.

6. Dans le texte néerlandais de l'article 191*bis*, alinéa 2, en projet, de la loi coordonnée, on écrira "Deze toegevoegde waarde blijkt uit een verslag dat daartoe wordt opgesteld door ..." au lieu de "Deze toegevoegde waarde blijkt uit een rapport dat daarvoor is opgesteld door ..." et, dans le même alinéa, "De commissaris van de vennootschap" au lieu de "De commissaris van de vereniging".

7. Le début du texte néerlandais de l'article 191*bis*, alinéa 3, en projet de la loi coordonnée sera, conformément au texte français, rédigé comme suit: "Deze vermindering wordt ...".

8. L'article 191*bis*, alinéa 3, en projet de la loi coordonnée charge le Roi de régler "la procédure relative à l'introduction et à l'évaluation de la demande de remboursement". Il s'impose d'autant plus de mieux circonscrire cette disposition de délégation que ni le texte du projet, ni l'exposé des motifs ne permettent de déterminer quelle compétence du Roi est précisément visée.

.../...

Article 3

En ce qui concerne l'article 3, on peut formuler des observations similaires à celles relatives à l'article 2, figurant sous les 2, 3, 4, 7 et 8.

Article 4

1. À l'article 191^{quater}, alinéa 1er, en projet de la loi coordonnée, afin de mieux se conformer à l'observation figurant sous le 1 du commentaire de l'article 2 du projet, on écrira " ... si le demandeur concerné démontre que lui et, le cas échéant, l'ensemble des sociétés associées à lui ...".

2. La rédaction de l'article 191^{quater}, alinéa 4, en projet de la loi coordonnée doit être revue. Le texte français est, en effet, incomplet ("si le montant aux comptes annuels") et ne correspond en outre pas au texte néerlandais. Il est recommandé de profiter de la correction de la disposition en projet pour l'harmoniser avec la rédaction de dispositions similaires du projet (voir, notamment, l'article 191ter, alinéa 1er, *in fine*, en projet de la loi coordonnée figurant sous l'article 3 du projet).

3. Par ailleurs, en ce qui concerne l'article 4 du projet, on peut formuler des observations similaires à celles relatives à l'article 2, figurant sous les 2, 3, 7 et 8.

Article 5

À l'article 5 du projet, on remplacera dans un souci d'unité rédactionnelle ⁷, le membre de phrase "pour l'année 2006 et les années suivantes" par les mots "à partir de 2006".

(7) À la fin du texte français de l'article 5 du projet, mieux vaudrait écrire "auxquelles la présente loi s'applique à partir de 2005" au lieu de "auxquelles la présente loi s'applique dès 2005".

La chambre était composée de

Messieurs	M. VAN DAMME,	président de chambre,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	conseillers d'État,
	A. SPRUYT, M. TISON,	assesseurs de la section de législation,
Madame	A. BECKERS,	greffier.

Le rapport a été présenté par M. L. VAN CALENBERGH, auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

LE GREFFIER,

LE PRÉSIDENT,

A. BECKERS

M. VAN DAMME